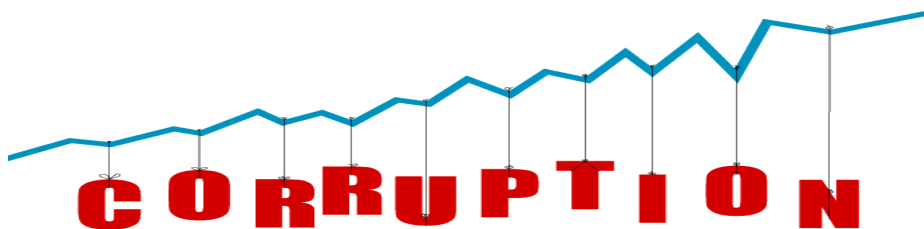

**GLOBALNI
INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE
(CPI) 2017**
objavljen 21. februara 2018.

www.transparentnost.org.rs

www.transparency.org/cpi

<http://anticorru.pt/cpi2017> #CPI2017

Indeks percepcije korupcije CPI 2017

Globalni (180 država/teritorija)
agregatni Indeks (do 13 različitih izvora podataka)
koji meri opažanje (eksperata/poslovnih ljudi)
korupcije („zloupotreba javnih ovlašćenja za privatnu korist“)
u javnom sektoru (državni funkcioneri i javni službenici)

Indeks percepcije korupcije za 2017

- Meri stepen u kojem se opaža korumpiranost u javnom sektoru (korumpiranost državnih funkcionera i javnih službenika)
- Indeks se sačinjava na osnovu **13 različitih istraživanja i studija**, koja ispituju mišljenja stručnjaka, predstavnika institucija i poslovnih ljudi
- **U 2017. rangirano je ukupno 180 država/teritorija**, 4 više nego u 2016.

Ciljevi CPI

- **Da se izmeri koliko prisustvo korupcije u javnom sektoru opažaju poslovni ljudi, stručnjaci i analitičari rizika**
- **Da se unapredi komparativno razumevanje nivoa korupcije**
- **Da ponudi presek viđenja donosilaca odluka koje utiču na trgovinu i investicije**
- **CPI je „agregatno istraživanje” (istraživanje grupe istraživanja), osmišljeno kako bi se prevazišli nedostaci svakog pojedinačnog istraživanja o korupciji**
- **Da stimuliše naučna istraživanja, analize uzroka i posledica korupcije, na međunarodnom i domaćem planu**
- **Da doprinese podizanju svesti o korupciji u javnosti i stvori klimu za promene.**

Indeks percepcije korupcije CPI 2017

- CPI je istraživanje koje se odvija iz godine u godinu i **pruža podatke koji se mogu kontinuirano pratiti**. CPI 2017 je 23. po redu.
- **Minimum 3 istraživanja** po zemlji/teritoriji da bi bila uvršćena na listu
- Istraživanja moraju biti **objavljena u prethodnih 24 meseci**
- Zemlje se boduju na skali od **100 (veoma 'čiste')** do **0 (veoma korumpirane)**
- **Ispituje se percepcija (opažanje), a ne događaji, planovi i potencijal** (npr. broj prijavljenih slučajeva, broj osuda, broj tekstova u medijima, usvojeni zakoni, najave)

Mogućnost poređenja

- Indeks predstavlja presek viđenja poslovnih ljudi i analitičara prilika u pojedinim zemljama i ne odražava nužno njihovo sagledavanje promena u odnosu na prethodnu godinu, već **aktuelne utiske**
- **Za poređenje je skor zemlje relevantniji od njenog mesta na tabeli** (broj država/teritorija koje su uključene se menja)
- Promene indeksa **mogu biti rezultat promene uzorka** – istraživanja koja su uzeta u obzir pri sačinjavanju indeksa
- **Aktuelni CPI je u potpunosti moguće porediti sa rezultatima počev od CPI 2012 (skor zemlje/teritorije)**. Usled metodoloških promena iz 2012, mogućnost poređenja sadašnjeg CPI sa rezultatima iz ranijih godina (pre CPI 2012 godine) je ograničena: može se porediti mesto na listi (uzimajući u obzir promene broja zemalja u uzorku i kretanje drugih zemalja) ili vršiti poređenje rezultata po pojedinim istraživanjima; nije metodološki ispravno automatski množiti skor iz prethodnih godina sa 10 ili deliti sadašnji sa 10! Poređenja sa ranijim godinama treba uzeti sa rezervom i zbog toga što je povećan broj izvora, što je uticalo na način izračunavanja ocena.

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2017

www.transparency.org

#CPI2017

 **TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
the global coalition against corruption

Napomene o nedostacima i prednostima CPI TRANSPARENCY INTERNATIONAL

Prednosti/napomene:

- CPI daje povod da se unapredi rasprava o korupciji u javnosti
- CPI je dobar podsticaj za sprovođenje daljih analiza
- CPI omogućava uporedivost - obuhvata gotovo sve države sveta
- I druga sredstva za procenu korupcije daju slične nalaze kao i CPI

Nedostaci/napomene:

- Indeks neće odraziti postignute rezultate u borbi protiv korupcije, sve dok promena prakse ne postane jasno vidljiva ispitanicima; indeks se menja relativno sporo, jer obuhvata istraživanja iz poslednje dve godine
- Zemlje u razvoju mogu biti prikazane u lošijem svetlu usled pristrasnosti i predubeđenja inostranih posmatrača. Zbog toga postoje i druga sredstva za merenje korupcije, npr. (Indeks davalaca mita)

CPI 2017 - Najbolje i najlošije rangirani

Zemlje percipirane kao najmanje korumpirane

Rang	Zemlja	Skor (0-100)
1	Novi Zeland	89
2	Danska	88
3-5	Finaska, Norveška, Švajcarska	88
6-7	Singapur, Švedska	85

Zemlje percipirane kao najkorumpiranije

Rang	Zemlja	Skor (0-100)
180	Somalija	9
179	Južni Sudan	12
178	Sirija	14
177	Avganistan	15

Metodološke napomene za Srbiju u CPI 2017

- **Srbija je obuhvaćena u 8 istraživanja** koja su uzeta u obzir pri sačinjavanju ovogodišnjih indeksa. Postoji jedan novi izvor, dok su svi ostali isti već šest godina za redom, što daje visoku pouzdanost pri poređenju podataka.
- Posmatrana je teritorija Srbije bez Kosova i Metohije. Istraživanja na osnovu kojih se sačinjava CPI se rade i za ovu teritoriju i odražavaju percepciju o korumpiranosti tamošnjih javnih službi, tako da je Kosovo posebno rangirano.
- Sva istraživanja koja su relevantna za Srbiju su objavljena tokom 2017. godine (pojedina su sprovedena tokom 2016). Ocene po pojedinim istraživanjima kreću se u rasponu od 36 do 46. Standardna devijacija je (2.8). Razlika u ocenama među pojedinim istraživanjima je bitno manja nego ranije (za 2016. je standardna devijacija bila 3.69) i pored uključivanja jednog novog izvora.

relevantnim za Srbiju

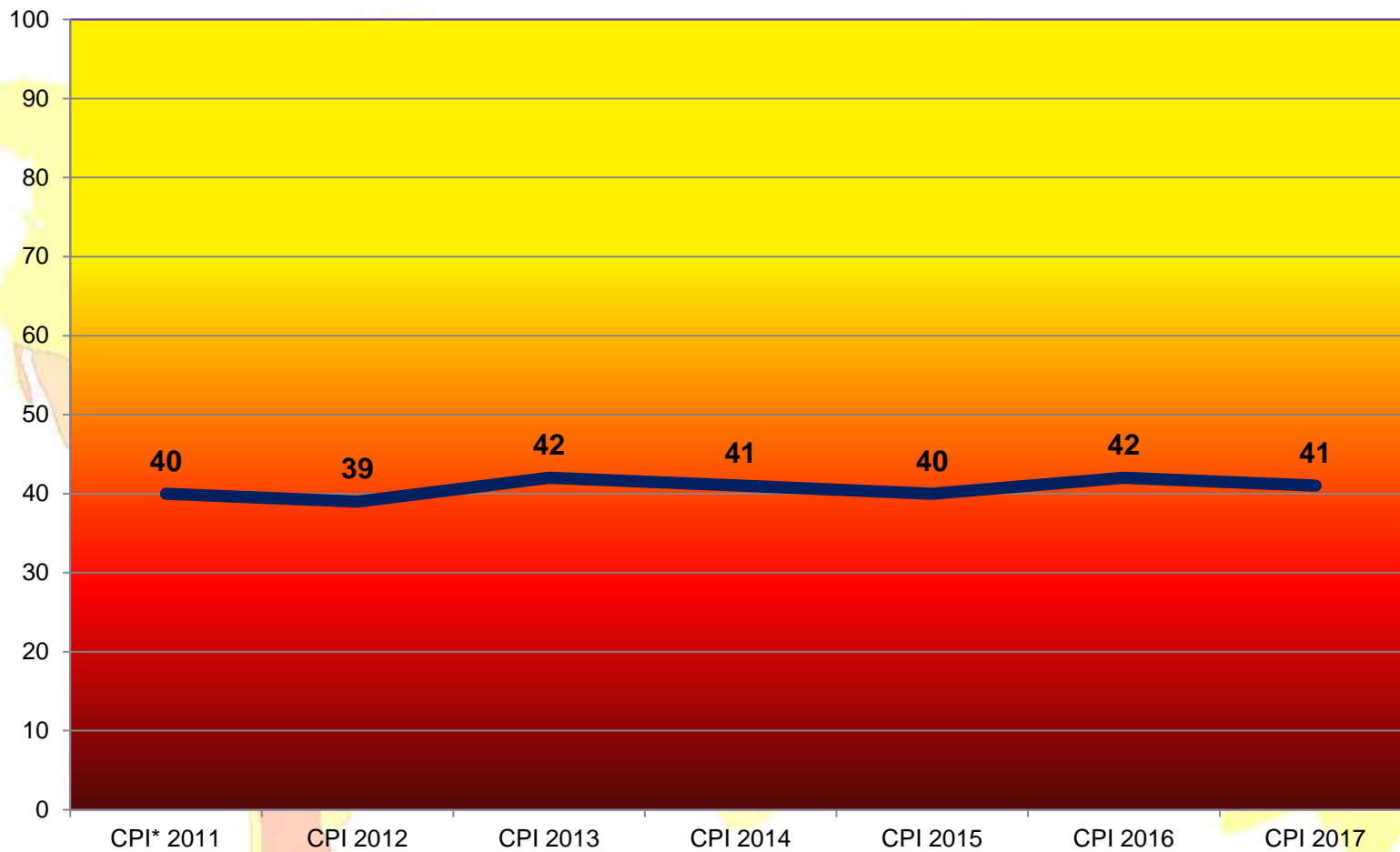
	Izvor	Uzorak
1	FH (Freedom House, Nations in Transit) 2017	Opažanja nerezidenata; ispitanici uglavnom potiču iz razvijenih zemalja.
2	BF (Bertelsmann Foundation) Transformation Index 2017	Stručnjaci angažovani od strane banke/ institucije
3	EIU (Economist Intelligence Unit) 2017	
4	GI (Global Insight Country Risk Ratings) 2016	
5	PRS ICRG (Political Risk Services International Country Risk Guide) 2017	
6	WEF (World Economic Forum, Executive Opinion Survey) 2017	Opažanja rezidenata; ispitanici su uglavnom lokalni stručnjaci, lokalni poslovni ljudi i multinacionalne firme.
7	WJP (World Justice Project Rule of Law Index) 2017-2018	Lokalni stručnjaci
8	Varieties of Democracy Project 2016	

Rezultat Srbije u CPI 2017

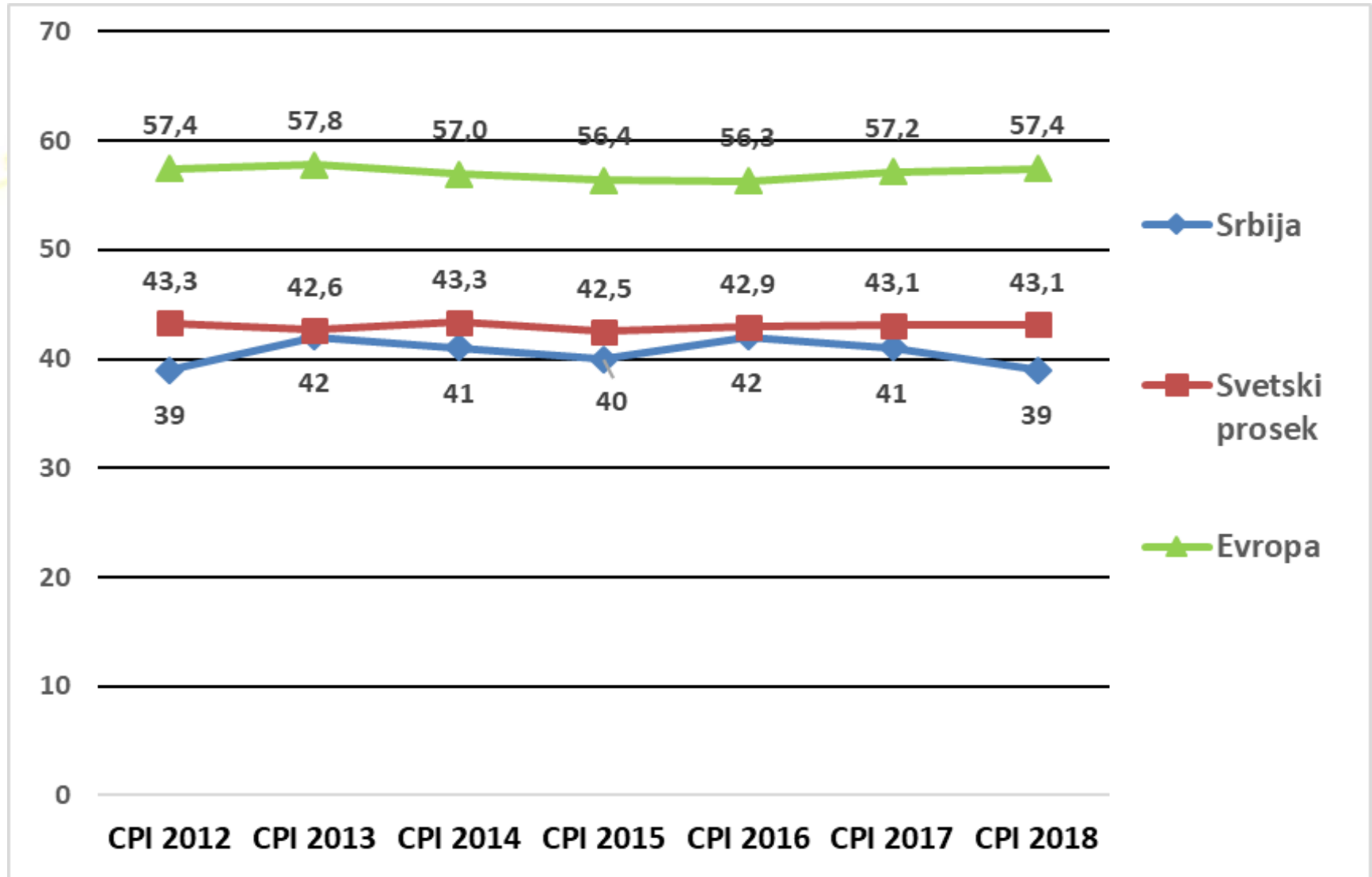
- Ove godine, Srbija je rangirana na 77. mesto (od ukupno 180), sa skorom od 41 (od mogućih i poželjnih 100 poena). Ovo mesto delimo sa Kinom, Surinamom i Trinidadom i Tobagom.

<i>Rang</i>	Zemlja	Skor 2017	Broj istraživanja
77	Srbija	41	8

Promene u skoruu Srbije (od 2011)

Promene CPI za Srbiju, Evropu i svet

CPI 2017 – republike bivše SFRJ

<i>Rang</i>	<i>Zemlja</i>	Skor 2017	Skor 2016	Broj istraživanja – CPI 2017
34	Slovenija	61 =	61 ↑	10
57	Hrvatska	49 =	49 ↓	10
64	Crna Gora	46 =	45 ↑	5
77	Srbija	41 ↓	42 ↑	8
91	BiH	38 ↓	39 ↑	7
107	Makedonija	35 =	37 ↓	6

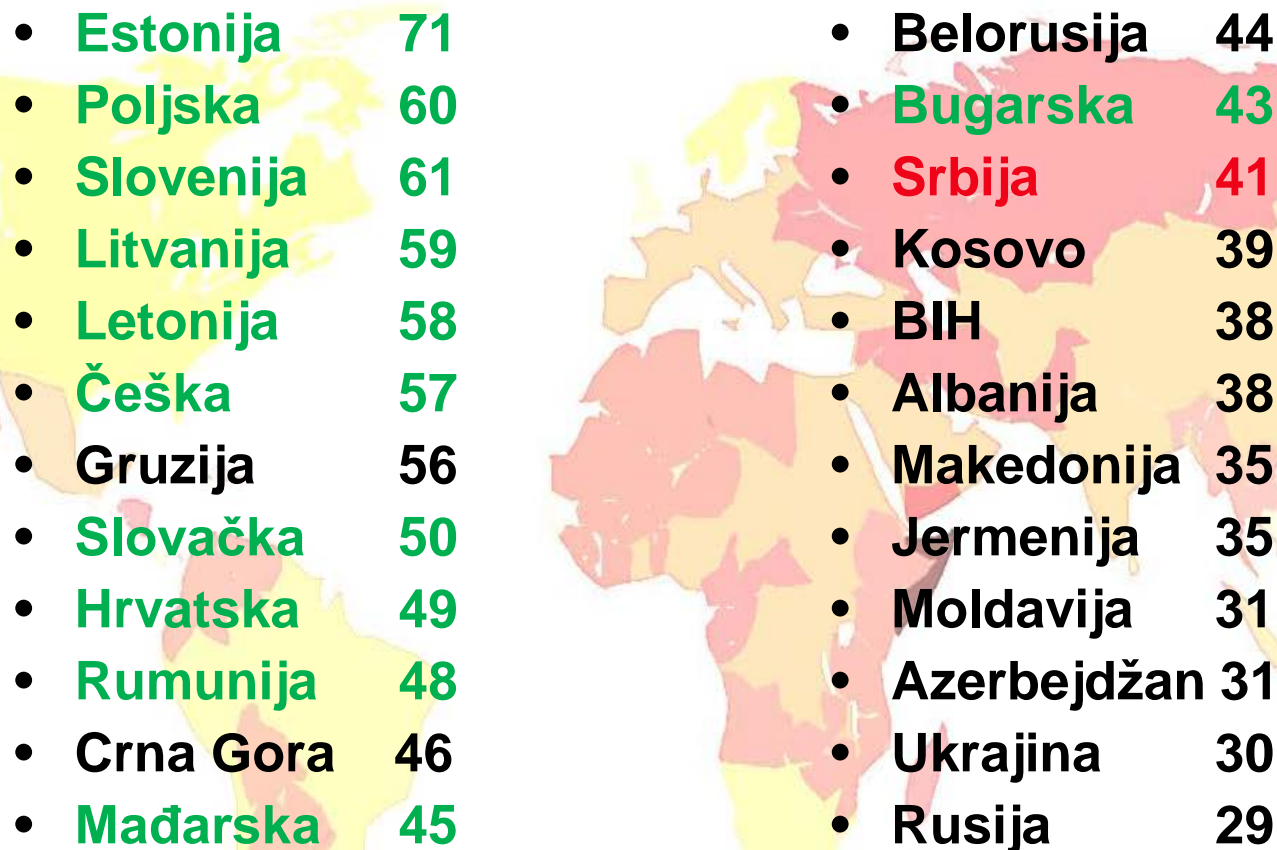
CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2017

#CPI2017 EUROPE

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
the global coalition against corruption

Područje bivših socijalističkih zemalja Evrope

-
• Estonija	71	• Belorusija	44
• Poljska	60	• Bugarska	43
• Slovenija	61	• Srbija	41
• Litvanija	59	• Kosovo	39
• Letonija	58	• BIH	38
• Češka	57	• Albanija	38
• Gruzija	56	• Makedonija	35
• Slovačka	50	• Jermenija	35
• Hrvatska	49	• Moldavija	31
• Rumunija	48	• Azerbejdžan	31
• Crna Gora	46	• Ukrajina	30
• Mađarska	45	• Rusija	29

Legenda: zeleno članice EU

CPI 2017 i poređenja sa ranijim godinama

- **Percepcija se sporo menja** - kod većine zemalja nema bitnijih promena, ali su ponekad zbog dešavanja u zemlji promene vidljive i na godišnjem nivou.
- U odnosu na prethodnu godinu, u svetu su najviše napredovali Barbados (7), Trinidad i Tobago (6), UAE, Jamajka i Severna Koreja (5). S druge strane, najviše se pogoršala percepcija korupcije u Bahreinu (-7), Liberiji (-6) i Sent Luciji (-5). U našem regionu nije bilo bitnijih promena.

Dosadašnja rangiranja i reakcije

- Podaci iz **2000**: suočavanje sa katastrofalnom slikom o Srbiji u svetu
- **2003**: Pokazalo se da se percepcija sporo menja
- **2004**: Napravljen novi pomak – približavanje realnom stanju stvari
- **2005, 2006 i 2007**: Zadržan minimalan trend rasta – nema radikalnih promena koje bi dovele do brze promene percepcije korupcije
- **2008**: Stagnacija – prvi put nema ni minimalnog napretka, druge zemlje nas sustižu ili prestižu
- **2009**: Simboličan napredak
- **2010**: Stagnacija i očekivanja da će unapređenje zakonskog okvira doneti napredak u budućnosti
- **2011**: Pad skora i nazadovanje na listi – u skladu sa utiskom domaćih ispitanika o odsustvu napretka
- **2012**: Iste ocene kao i prethodne godine
- **2013**: Blagi napredak, očekivanja da se taj trend nastavi, povezivanje sa represivnim akcijama
- **2014, 2015, 2016, 2017**: Neznatne fluktuacije, pokazatelj da nema dovoljnih promena

Rezultati CPI 2017 i Srbija

- Zemlje mogu **da ignorišu rezultate CPI samo na svoju štetu** – čak i ako ne odražava u potpunosti realno stanje stvari, **CPI je dobar pokazatelj preovlađujućeg stava** – šta drugi misle o nama.
- **Srbija se i dalje smatra zemljom u kojoj je nivo korupcije visok.** Suštinski nema bitnijih promena u ocenama još od 2008.
- **Utisak o visokoj raširenosti korupcije imaju i građani Srbije,** što proizlazi iz rezultata istraživanja koja se vrše na nacionalnom uzorku (npr. Globalni barometar korupcije Transparency International i istraživanja UNDP iz ranijih godina), iako su kod tih istraživanja fluktuacije u percepciji korupcije znatno veće.

Percepcija korupcije i njen stvarni nivo

- **Koji je odnos percepcije korupcije i njenog stvarnog nivoa? Kada se o korupciji mnogo govori to može da dovede do porasta utiska o raširenosti korupcije**, pa čak i do povećanja broja stvarnih slučajeva, zbog stvaranja predubeđenja da se bez korupcije ne može završiti posao. To je upravo problem Srbije u poslednjih 18 godina. S druge strane, kada bi obećanja borbe protiv korupcije bila uvek praćena konkretnim akcijama za rešavanje sistemskih problema koji stoje iza pojedinačnih slučajeva, ali i **svih javno poznatih slučajeva u kojima se sumnja na korupciju**, to bi, na duži rok, moglo da utiče i na smanjivanje stvarnog nivoa korupcije a zatim i percepcije o njenoj raširenosti.

Smanjivanje percepcije korupcije

- **Da li je moguće uticati na smanjenje percepcije korupcije?** Svakako da jeste moguće uticati na predstavu koju o korupciji imaju građani, kroz izolovane antikorupcijske mere ili kampanje i njihovu dobru medijsku promociju. Međutim, pokazalo se da takve mere gotovo da nemaju uticaja na istraživanja na kojima je zasnovan CPI.
- Osim toga, **prioritet državnim organima treba da bude sprečavanje, otkrivanje i kažnjavanje postojeće korupcije, a ne promena utiska o njenoj rasprostranjenosti!**

Problemi za borbu protiv korupcije

- **Kršenje preventivnih antikorupcijskih zakona**, kao plod odsustva „političke volje“ za primenu (pristup informacijama, javna preduzeća)
- **Nedovoljni kapaciteti organa koji vrše nadzor i kontrolu** nad primenom zakona; diskreciona ovlašćenja u određivanju predmeta provere
- **Nepotpun pravni okvir** (potrebne izmene i dopune mnogih zakona i snažnije ustavne garancije); narušavanje pravne sigurnosti usvajanjem kontradiktornih ili nejasnih odredaba u propisima
- **Nema učenja** na osnovu otkrivenih slučajeva korupcije i otkrivenih obrazaca koruptivnog ponašanja
- **Vaninstitucionalna moć** političkih stranaka i pojedinaca, koja se odražava na rad čitavog javnog sektora
- **Nedovoljno transparentan proces donošenja odluka**, nemogućnost građana da utiču na njihov sadržaj i neuređeno lobiranje
- **Nepotrebne procedure i državne intervencije** koje povećavaju broj situacija u kojima do korupcije može da dođe

Neiskorišćene prilike i neispunjena obećanja

- **Evropska perspektiva** i rešenost EU da se napredak u okviru poglavlja 23 prati sve vreme pregovora, detaljni izveštaji; zainteresovanost međunarodnih organizacija nije dobro iskorišćena – Akcioni plan je nedovoljno precizan i ambiciozan, a nije ni primenjen; odsustvo suštinskog napretka čak i kad su mere sprovedene; težnja za dobijanjem „pozitivnih mišljenja“, „otvaranjem poglavlja“ i pohvala EU zvaničnika umesto da se rešavaju problemi koji su prepoznati već godinama (npr. preporuke ODIHR u vezi sa izbornim propisima i praksom), korišćenje mišljenja o „usaglašenosti“ radi odbijanja ili ignorisanja domaćih predloga ...
- **Koncentrisana politička moć** – od 2014/2014 situacija u kojoj je vlast (bila) stabilna toliko da može da sprovodi reforme, sa znatno manjim „ucenjivačkim kapacitetom“ koalicioni partnera (manje šanse da korupcionaši nađu zaštitu unutar vlasti). Šansa da se ta moć iskoristi za uspostavljanje potpunog sistema za institucionalnu prevenciju i borbu korupcije nije iskorišćena. Umesto toga, politička moć je iskorišćena da se dodatno umani snaga mehanizama za nadzor vlasti, u nekim slučajevima i do nivoa potpunog obesmišljavanja.
- **Podrška građana** – građani pokazali spremnost da i politički nagrade ono što im je predstavljeno kao borba protiv korupcije; očekivanja su im bitno podignuta, ali nisu zadovoljena, čak ni u pogledu kažnjavanja krivaca iz prethodnih političkih garnitura. Umesto sagledavanja razloga za izostanak rezultata, predstavnici vlasti upiru prstom na sudove.

Prioriteti Srbije za borbu protiv korupcije

- Obezbeđenje **veće javnosti rada državnih organa** (uključujući i pravila o javnim raspravama i lobiranju, povećanju javnosti podataka o radu Vlade, javnih preduzeća i drugih institucija),
- **Smanjenje regulatornih i finansijskih intervencija države** (npr. dozvole, odobrenja, subvencije) koje stvaraju rizike za korupciju, naročito kada se sprovode bez prethodno utvrđenih kriterijuma
- Temeljna **reforma uređenja javnog sektora**
- Poštovanje i jačanje **uloge nezavisnih državnih organa** i obezbeđenje primene njihovih odluka i preporuka
- Stvaranje uslova za nesputan rad **medija**, raskidanjem obruča oko medija koji čine politika, biznis i marketinške kuće

Prioriteti Srbije za borbu protiv korupcije

- **Nezavisno, efikasno i odgovorno pravosuđe**
- Veći broj otkrivenih slučajeva kroz zaštitu **uzbunjivača i svedoka korupcije** i druge mere koje motivišu na prijavljivanje korupcije, **proaktivni pristup** u istraživanju korupcije i mere za **kontrolu imovine javnih funkcionera i službenika**
- Striktna **kontrola tačnosti i potpunosti izveštaja o finansiranju kampanja i političkih stranaka**, ispitivanje sumnji i navoda o kupovini glasova na izborima i zloupotrebama javnih resursa u kampanjama; uređenje i kontrola „funkcionerske kampanje“ i državnog oglašavanja
- Dosledno rešavanje svih slučajeva u kojima su iznete **dokumentovane sumnje na korupciju** i uspostavljanje stalne strukture državnog represivnog aparata koja će se baviti otkrivanjem ovakvih slučajeva, nezavisno od postojanja „političke podrške“.